

Asia: VNS 3/2020 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

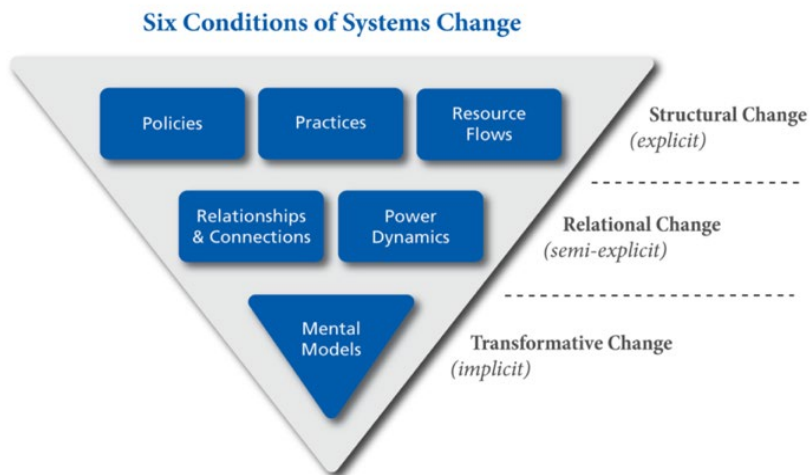
Fingo kiittää Tulevaisuusvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua **Valtioneuvoston selontekoon kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa**. Valiokunnan pyynnöstä vastaamme erityisesti kestävän kehityksen eri tavoitteiden edistämiseen kytkeytyviin synergioihin ja jännitteisiin, jotka Suomen tulisi huomioida mahdollisuuksina ja uhkina.

Selonteko vahvistaa Marinin hallituksen sitoutumista kestävän kehityksen kansalliseen ja kansainväliseen edistämiseen sekä tunnistaa Suomen kipupisteet. On hyvä, että edelliseen toimintaohjelmaan määritellyt asianmukaiset politiikkaperiaatteet ovat edelleen mukana toimeenpano-ohjelmassa. Näin luodaan myös jatkuvuutta Suomen kestävän kehityksen politiikassa.

Jotta Suomi saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ja globaalin vastuunkantamisen kautta myötävaikuttaa myös muiden mahdollisuuksiin saavuttaa tavoitteet, tulee sen **kiinnittää entistä suurempaa huomiota systeemisen muutoksen ja johdonmukaisuuden sisäistämiseen**. Yksi tapa avata systeemisen muutoksen eri tasoja alla oleva kuva, joka havainnollistaa kolmella eri tasolla tarvittavia muutoksia. **Kolmion ylimmällä tasolla tehdään rakenteellisia muutoksia** kuten poliittisia päätöksiä ja resurssien ohjaamista valittuihin kohteisiin. Samalla tasolla ovat asiat ovat myös keskenään tekemisissä toistensa kanssa. Näiden rakenteellisten olosuhteiden muuttamisella voi olla voimakkaita vaikutuksia. Tulokset ovat helposti havaittavissa, ja niitä voidaan usein arvioida perinteisillä arviointi- ja mittausmekanismilla. Mutta mikäli kahta seuraavaa tasoa ei huomioida, järjestelmätason muutokset eivät todennäköisesti kestä.

Samat keskinäiset riippuvuudet toimivat myös toisella tasolla. Vallan dynamiikan siirtyminen ja suhteiden rakentaminen eri alojen ja poliittisten erojen välillä on välttämätöntä työtä järjestelmien muuttamiseksi. **Järjestelmän muuttamisessa on kyse järjestelmän välisten suhteiden muuttamisesta.** Esimerkiksi aivan liian usein täsmälleen samojen ongelmien ratkaisemisessa työskentelevät tahot toimivat erillään toisistaan. Pelkkä ihmisten yhteen tuominen voi luoda valtavan vaikutuksen.

Kolmas taso, erilaiset ajattelumallit, on suurin haaste. **Ajatusmallit ovat toiminnan perusajureita missä tahansa järjestelmässä.** Elleivät ihmiset opi työskentelemään tällä kolmannella tasolla, muutokset kahdella muulla tasolla ovat parhaimmillaankin väliaikaisia tai puutteellisia. Alla on listattu myös tiiviisti näkökulmien ja ajatusmallien muuttamisesta esimerkkejä.

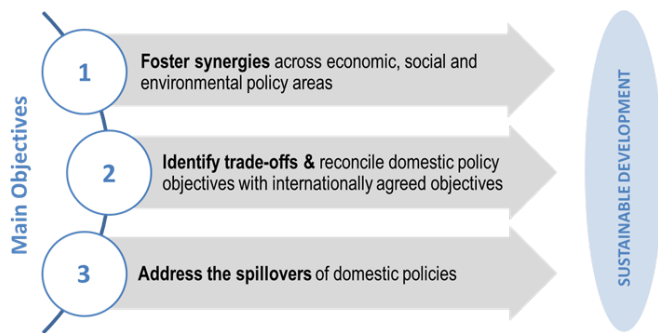

Kuva 1. Levels and conditions of Systems Change (The Water of System Change, FSG, 2018)

Modalities	How we're being asked to 'rethink'
Geographical	Individual to collective responsibility for the global commons
Locational	Local, national, regional to global
Temporal	Immediate/short-term to long-term (end of the century)
Scalar	Small scale to large scale/multi-scalar
Developmental	Linear 'growth' toward 'circularity'
Systemic	Silo to system-level
Historical	Who has shaped the narrative and legacy issues
Intergenerational	Considering the rights of future generations
Technological	Rapidly changing technological environment
Structural	Changes in global economic, political and governance structures
Relational	Global South and the Global North – who pays the cost of 'development'?

Kuva 2. Shifting perspectives and modalities of thought (based upon the Six Transformations, Agenda 2030 and the Paris Climate Agreement) (Fingo report Accelerating the implementation of the SDGs in the EU and globally to ensure a sustainable, just and equitable future for all, 2021)

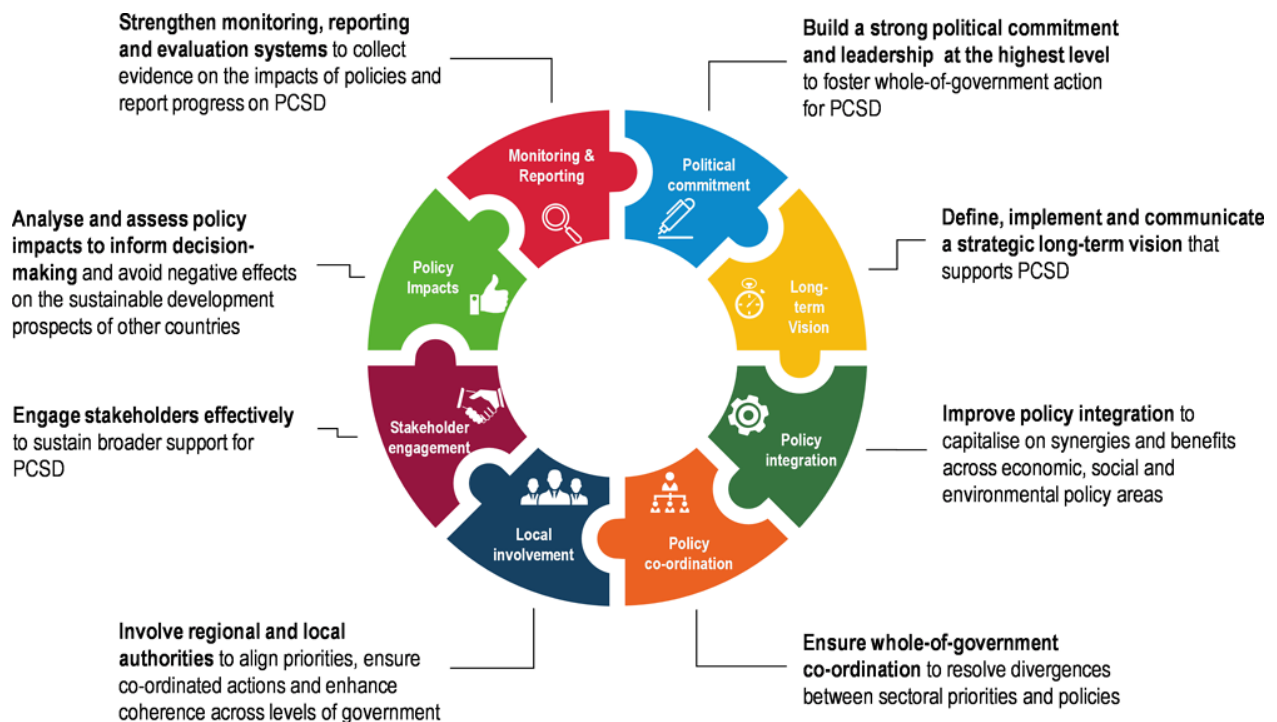
Systeemisen ajattelumallin rinnalla on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota johdonmukaisuuden toteutumiseen ja edistämiseen. OECD:n johdonmukaisuusmääritelmän mukaan tavoitteena on lisätä synergioita sosiaalisen, ympäristöllisen ja taloudellisen aspektin välillä ja identifoida sisäisten toimien ulkoiset ja sivuvaikutukset.

Kuva 3. Objectives of PCSD (OECD, 2019)

Jotta johdonmukaisuus aidosti huomioidaan poliittisessa päätöksenteossa, on se syystä avata enemmän konkretian tasolle. OECD on hahmottanut sitä kahdeksan periaatteen kautta niin, että niitä kaikkia tulee käsitellä kolmen pilarin kautta. Nämä kolme pilaria ovat:

1. **strateginen visio**, jota tukee vahva poliittinen tuki ja johtajuus
2. **vahva institutionaalinen ja hallinnollinen mekanismi**, joka kattaa koko hallinnon alan
3. riittävästi työvälineitä, joilla ennakoidaan, arvioidaan ja käsitellään **politiikkojen kotimaisia, valtioiden rajat ylittäviä ja pitkän aikavälin vaikutuksia**

Kuva 4. The 8 Principles of PCSD (OECD, Recommendation of the Council on Policy Coherence for Sustainable Development, 2019)

Jotta johdonmukaisuuden edistymistä pystytään todentamaan ja seuraamaan, tulee siihen olla käytössä myös indikaattoreita. UNEPin johdolla työskennellyt asiantuntijaryhmä on esittänyt SDG 17.14. eli johdonmukaisuustavoitteen mittaamiseksi seuraavia elementtejä:

1. Institutionalization of Political Commitment	3. Inter-ministerial and cross-sectoral coordination	5. Policy linkages	7. Monitoring and reporting for policy coherence
The country has institutionalized its commitment towards policy coherence for sustainable development at the highest political level.	The country has an institutional mechanism in place that periodically brings together relevant ministries and governmental entities to enhance coherence across sustainable development related policies including sectoral policies.	The country has mechanisms in place that allow relevant public institutions systematically assess the policy effects and cross-sectoral linkages throughout the policy and planning processes in the spirit of the integrated approach of the SDGs.	The country has mechanisms in place to systematically monitor and evaluate the effects of policies on the various dimensions of sustainable development as well as cross-sectoral impacts, and to report and inform adaptive action.
2. Long-term considerations in decision-making	4. Participatory processes	6. Alignment across government levels	8. Financing for policy coherence
The country has mechanisms in place to ensure that long-term considerations are integrated into decision-making, policy development and planning.	The country has mechanisms in place to ensure that laws, policies, plans, programmes, and major development projects at different levels of government and including at the overarching/general, sectoral and local level are developed through participatory processes that involve relevant stakeholders.	The country has mechanisms in place for aligning priorities, policies and plans adopted at various levels of government.	The country has mechanisms in place to promote the alignment of private and public finance to policy coherence objectives and to track related expenditures

Kuva 5. Types of mechanisms and areas of coherence measured UNEP, Methodology for SDG-indicator 17.14.1)¹

Indikaattorikehikko koostuu 10 alaindikaattorista neljän kategorian alle jakautuen

A. Poliittinen sitoutuminen

1. institutionaalinen poliittinen sitoutuminen
2. pitkäaikainen sitoutuminen kestäväan kehitykseen

B. Koordinaatio

3. ministeriöiden välinen ja sektorit ylittävä koordinaatio
4. sidosryhmien osallistaminen
5. kansainvälisten sopimusten ja standardien integrointi

C. Poliittisten päätösten valmistelu

6. Kestävän kehityksen kolmen ulottuvuuden integrointi sekä politiikan vaikutusten ja monialaisten yhteyksien arviointi
7. eri valtionhallinnon tasoilla tapahtuva konsultointi ja koordinointi

D. Päätösten toimeenpano ja seuranta

8. johdonmukaisuuden seuranta ja arviointi
9. tiedon ja raportoinnin harmonisointi
10. riittävät taloudelliset resurssit ja välineet

¹ https://environmentlive.unep.org/media/docs/projects/methodology_17_14_1.pdf pg. 3

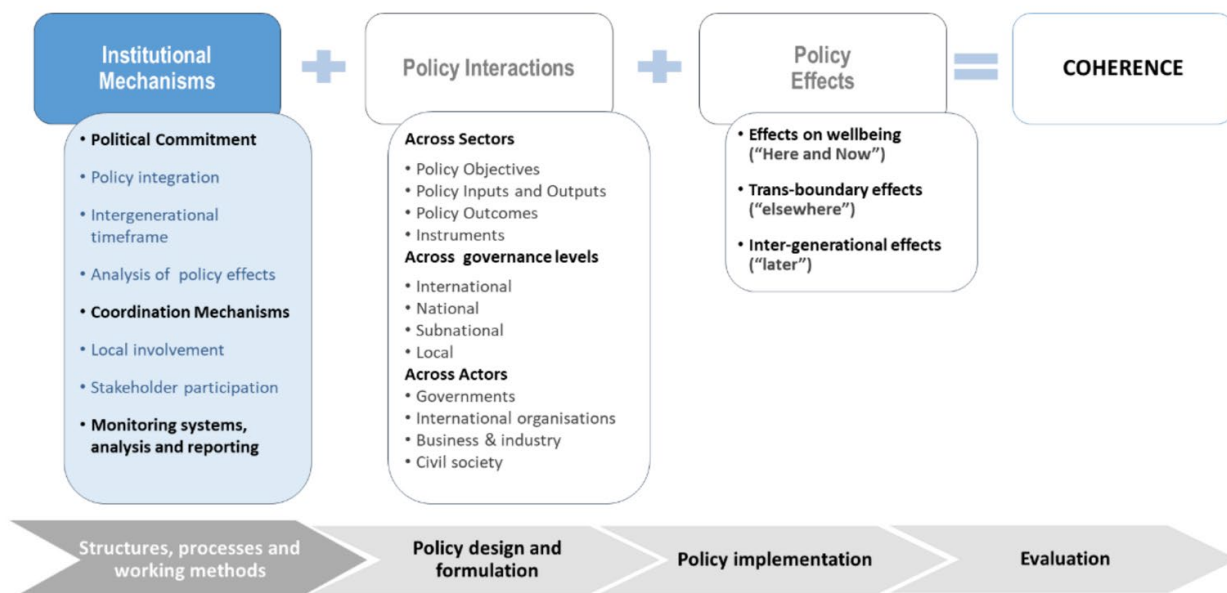
UNEPin työryhmä hahmotteli myös hyödyllisen lähestymistavan johdonmukaisuuden edistymisen mittaamiseen oheisen taulukon mukaisesti:

Theme	Domain	Points	Score
1. Institutionalized political commitment	Political commitment expressed/endorsed by the highest level	5	
	Additional specific commitments (1 point each, maximum of 5 points): • Set timelines for the achievement of policy coherence objectives; • A dedicated budget; • Defined roles and responsibilities; • Regular reporting mechanism; • Explicit consideration of international commitments; • Other nationally relevant commitment.	5	
2. Long-term considerations	Long-term objectives going beyond the current electoral cycle included in national strategies	5	
	Additional specific mechanisms (1 point each, maximum of 5 points): • A commissioner, council or ombudsperson for future generations; • Other mechanisms of scrutiny or oversight on possible future effects; • Mechanisms for regular appraisal of policies; • Impact assessment mechanisms; and • Other nationally relevant factors.	5	
3. Inter-ministerial and cross-sectoral coordination	National mechanism for regular coordination	5	
	Additional elements (scored as follows): • A mandate to make decisions regarding trade-offs (2 points); • Coordination body is convened by a centralized government body (1 point); • Coordination at both political level and technical level (1 point); • Mandate for aligning internal and external policies (1 point).	5	
4. Participatory processes	Relevant stakeholders are consulted at the early stages of development of laws, policies, plans, etc.	5	
	Additional elements (scored as follows): • Consultations take place in a comprehensive manner at various stages of the policy cycle (1 point); • Institutions disclose the rationale for not including inputs from consultations (2 points); • An accountability mechanism that allows public intervention (2 points).	5	
5. Policy Linkages: Assessment of policy effects and linkages	A mechanism for assessing and embedding the contribution of a policy (new or existing) to broader sustainable development, including transboundary elements.	5	
	Additional mechanisms (1 point each, maximum of 5 points): • The application of the above mechanisms at all levels of government; • An indicator framework for tracking policy effectiveness towards sustainable development; • A cost-benefit analysis of policy impacts across all sectors; • The identification of measures to mitigate negative effects and to optimize; • The specific consideration of international spill-overs, such as cross-border and international impacts • Other nationally relevant mechanisms.	5	
6. Consultation and coordination across government levels and to enhance horizontal coherence across sub-national bodies	Any of following mechanisms (5 points each, 10 points total – two mechanisms is enough for 10 points): • Mechanisms to systematically collect the inputs of sub-national government entities and share them among those entities and entities at different levels; • Arrangements for regular formal exchange between central government and subnational levels and among sub-national levels; • Mechanisms to ensure enhance substantive coherence (templates & checklists); • Planning cycle timeframes that facilitate alignment; • Coordination between national level focal points and focal points for international negotiations on given issues	10	
7. Monitoring and reporting for policy coherence	Monitoring and evaluation framework for policy coherence for sustainable development.	5	
	Aspects of policy coherence for sustainable development are integrated into SDG related reporting processes.	2	
	Data and information management system for sustainable development data.	3	
8. Financial resources and tools	Any of following (5 points each, 10 points total): • Check-lists to ensure that plans and budgets reflect policy coherence for sustainable development; • Integrated financial information systems. • Mechanisms to ensure that cooperation funds are aligned with national policies and priorities.	10	
TOTAL		80	Sum
Mechanisms in place to enhance policy coherence for sustainable development (%)			100* Sum/80

Kuva 6. UNEP PCSD Scoreboard - calculating progress on SDG 17.4.1 (UNEP, Methodology for the development of Indicators on r 17.14.1, 2021)

Johdonmukaisuuden edistymisen seurannassa on tärkeää ymmärtää eri toimijoiden, prosessien ja systeemin väliset suhteet. Erilaisia indikaattorikoreja voidaan hyödyntää edistymisen mittaamisessa:

- a) **institutionaaliset mekanismit** arvioivat sitä kuinka olemassa olevat rakenteet ja työtavat tukevat johdonmukaisuuden edistymistä
- b) **alakohtaiset politiikat** eri aloilla ja eri tasoilla täydentävät toisiaan saavuttaakseen korkeamman tason poliittisia tuloksia, kuten kestävä kehityksen tavoitteiden edistymistä
- c) **poliittiset vaikutukset**, joilla arvioidaan kestävä kehitystä edistävien politiikkojen taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia "tässä ja nyt", "muualla" ja "myöhemmin".

Kuva 7. Three key elements for tracking progress on PCSD (OECD, Policy Coherence for Sustainable Development 2018: Towards Sustainable and Resilient Societies, 2018)

Kestävän kehityksen toimikunta on käynnistänyt työskentelyn sellaisten **keskeisten muutosalueiden ja laajempien kokonaisuuksien hahmottamiseksi, joihin keskittymällä Suomi saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä**. Kannatamme lämpimästi tätä menettelytapaa, koska se konkretisoi tarpeen siirtyä systeemiseen muutokseen ja edistää johdonmukaisuuden toteutumista. Pidämme erittäin tärkeänä, että kullekin muutosalueelle tullaan laatimaan tavoitteet ja mittarit ja niihin kaikkiin sisällytetään edellä mainitut systeemisen muutoksen ja johdonmukaisuuden elementit.

Suomen kestävä kehityksen **toimeenpanon seuranta ja arviointi noudattaa hyväksi todettua nelivuotista sykliä, jossa mukana tärkeänä osana vaalivuonna toteutettava ulkopuolinen arviointi**. Johdonmukaisuuden vahvistamiseksi on hyvä, että **Kestävän kehityksen toimikunnan sihteeristö on nyt valtioneuvoston kansliassa**. Sen resurssointia tulee kasvattaa.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko vuodelta 2020 linjaa, että Suomi on usean kansainvälisen maavertailun mukaan kärkisijoilla kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa. Tämä on osoitus Suomen vahvasta sitoutumisesta Agenda2030:n toimeenpanoon ja antaa näissä kysymyksissä vahvan pohjan Suomen kansainväliselle toiminnalle. **Suomi kantaa globaalia vastuuta myös muiden maiden ja alueiden kestävän kehityksen tukemisesta** ja hyödyntää kestävän kehityksen edelläkävijyyttään ja toimeenpanomalliinsa kohdistuvaa kiinnostusta kansainvälisen asemansa vahvistamiseksi. Hyvistä linjauksista huolimatta globaalissa vastuun kannossa hallituksella on vielä tehtävää, etenkin siinä, että **Suomi alkaisi arvioida kotimaassa tapahtuvan toiminnan vaikutuksia rajojemme ulkopuolella**. Tästä tulisi huolehtia kaikilla hallinnonaloilla, ei vain kehityspoliitikassa. Kehitysyhteistyön kansainvälisissä sitoumuksissa Suomella on edelleen paljon kirittävää kohti lupauksen mukaista 0,7%-tavoitetta. Käytännössä jatkossa Suomen tulee arvioida kaikkien politiikkojemme vaikutuksia kehittyviin maihin sekä kaiken kaikkiaan **siirtyä ulkopoliitikassa kohti globaalin vastuun politiikkaa**.

Selonteossa mainitaan vain EU:n kaupp- ja investointipoliittika, mutta yhtä lailla tärkeää on varmistaa, että Suomen kansallinen kauppapolitiikka ja vienninedistäminen ovat johdonmukaisia suhteessa ihmisoikeuksien ja kestävän kehityksen edistämiseen, erityisesti ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseen. Kauppasopimusten tulee osaltaan myös edistää yritysten yhteiskuntavastuun toteutumista. **Fingo esittää, että selonteon tueksi Suomi laatisi kansallisen linjauksen ja ohjeistuksen siitä, kuinka varmistetaan Suomen vienninedistämisen ja kauppapolitiikan johdonmukaisuus ihmisoikeuksien edistämisen, ilmastokestävyyden, luontokadon hillitsemisen ja muiden kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa.** Suomen tulee toimia määrätietoisesti sen edistämiseksi, että EU:n kehittää kauppapolitiikan johdonmukaisuutta kestävän kehityksen Agenda 2030:n sekä EU:n kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa. Kauppasopimuksiin tulee muun muassa sisällyttää sitovat kestävän kehityksen kappaleet ja varmistaa, ettei niihin sisälly esimerkiksi sijoittajansuojamekanismien muodossa sellaisia elementtejä, jotka voivat heikentää kestävää kehitystä tukevia toimia ja politiikkoja. Kestävän kehityksen kannalta merkittävä ongelma ovat niin suomalaisten kuin eurooppalaistenkin kulutuksen ympäristöjäljen jäljet kehittyvissä maissa (mm. hiili- ja vesijalanjälki sekä maankäyttö) sekä tähän linkittyvät materiaali- ja rahavirrat. Näiden piilovirtojen ja muiden EU-politiikkojen vaikutusten seuranta tulee kehittää ja niihin tulee puuttua erityisesti EU:n kauppapolitiikassa.

Hienoa, että selonteossa huomioidaan **laajalti reiluun verotukseen** liittyviä asioita, käytetään termejä **oikeudenmukainen, tehokas ja kestävä verotus** sekä huomioidaan EU:n lisäksi myös kansainvälinen taso. Selonteossa todetaan, että Suomen suhtautuminen veropoliittisiin aloitteisiin pohjautuu mm. seuraaviin lähtökohtiin: verotuksella on tuettava kestävää kehitystä ja ilmastonmuutoksen hillintää niin kansainvälisesti kuin kansallisesti sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla; verotuksella on ohjattava kestävämpiin valintoihin tuotannossa ja kulutuksessa; korruption, veronkierron ja harmaan talouden torjunnan toimia tulee jatkaa määrätietoisesti; ja julkisten palveluiden kestävä rahoitus edellyttää veropohjien tiivistämistä kansainvälisesti.

Selonteossa on tärkeitä huomioita **veroparatiisien, veronkierron, aggressiivisen verosuunnittelun ja harmaan talouden** vastaisista toimista, **verotuksen läpinäkyvyyden parantamisesta, yritysverotuksen uudistamistarpeesta sekä alustatalouden ja digitalouden yritysten verotuksen** varmistamisesta. Selonteko myös tunnistaa yritysten välisen reilun kilpailun edistämisen tukkimalla verovälttelyn mahdollisuuksia. **Mukaan olisi kuitenkin ollut toivottavaa**

kirjata, että näissä toimissa pyritään aidosti sellaisiin tavoitteisiin, joilla on merkittäviä käytännön vaikutuksia. Tämä huoli on aiheellinen esimerkiksi parhaillaan EU:n kolmikantaneuvotteluissa olevan suuryritysten julkisen maakohtaisen raportoinnin osalta, sillä tästä tärkeästä direktiivistä on mahdollisesti tulossa valitettavan heikko. Mikäli direktiivi ei esimerkiksi edellytä raportointia kaikkien maiden osalta, sen hyöty jää kehittyville maille olemattomaksi. Se on ristiriidassa Suomen hallituksen kansainvälisen verojärjestelmän oikeudenmukaistamisen tavoitteen kanssa.

On hienoa, että Marinin hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. **Huomiota kuitenkin herättää sen määrittelemisen ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväksi talouskasvuksi.** Näin ajateltuna hyvinvoinnin lisääminen kytketään suoraan talouskasvun tavoitteluun, vaikka kestävä talouspolitiikan keskiössä tulisi olla hyvinvoinnin kestävä vahvistaminen riippumatta siitä, liittyykö siihen talouskasvua vai ei. Hyvinvoinnin mittarien kehittäminen ja käyttö tukevat tällaisen talouspolitiikan edistämistä.

Myönteistä selonteon luonnoksessa on myös esimerkiksi Verotus ja kehitys -toimeenpano-ohjelma, selvityksen tekeminen yritysvaluuta, julkisten hankintojen strategian valmistelu, kestävä kehityksen budjetoinnin kehittäminen ja hyödyntäminen ohjaavana työkaluna, valtioneuvoston suunnittelu-, budjetointi ja raportointiprosessien keskinäisen synergian ja johdonmukaisuuden lisääminen suhteessa taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyys samanaikaiseen edistämiseen sekä kansalaisyhteiskunnan merkityksen huomioiminen monissa kohdissa ja tavoite vahvistaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä ja kasvattaa niille annettua tukea.

Hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä johdonmukaisesti niin, että ei ajauduta kestäättömän velkaantumisen uralle, joka pakottaisi tulevaisuudessa menojen leikkauksiin tai verojen korottamiseen. Hallitus kiinnittää erityistä huomiota päätösten vaikutuksiin pitkällä aikavälillä. **Perinteisten taloudellisten mittarien tukena ja rinnalla päätöksenteon valmistelun tukena hyödynnetään mittareita, jotka kuvaavat taloudellista, ekologista ja sosiaalista hyvinvointia.**

Kansainväliset ja kansalliset kestävä kehityksen indikaattorit tarjoavat hyvän pohjan tällaisen mittariston kehittämiseen. Pelkkä kehityksen seuranta eri mittareiden valossa ei kuitenkaan riitä, vaan mittareilla on tärkeä rooli myös poliittisten prioriteettien tunnistamisessa, toimintastrategioiden valinnassa sekä päätöksenteon kehittämisessä. **Kestävä hyvinvoinnin mittariston luominen ja käytön systematisointi vaatii resursseja ja kunnianhimoa. Toivomme, että monipuolisten mittareiden hyödyntämisen ohella hallitus näkee kestävä hyvinvoinnin mittariston kehittämisen ja käytön systematisoinnin osana kestävä kehityksen toimeenpanoa ja edistää mittareiden kehitystä ja käyttöä myös EU-tasolla ja kansainvälisesti.** Suomen tulee pyrkiä siihen, että keskeisille hyvinvoinnin ja kestävyys indikaattoreille määritellään tavoitetasot ja saatua tietoa käytetään kaikilla hallinnonaloilla ja kaikissa vaiheissa suunnittelusta seurantaan.

Ilmastomuutos ei ole pelkkä ympäristö- ja ilmastokysymys, vaan **myös oikeudenmukaisuuskysymys.** Ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät maailmanlaajuisesti. Ruoka- ja vesiturva heikkenee, äärimmäiset sääilmiöt yleistyvät, elinkeinot tuhoutuvat, konfliktit lisääntyvät ja kokonaiset alueet muuttuvat asuin- ja elin- ja elinolosuhteiksi. Siksi **on erityisen tärkeää, että Suomi kantaa ilmastovastuunsa ja antaa tukensa etenkin kaikkein köyhimmille ja hauraimmille maille.** Ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiselle sekä vahinkojen ja menetysten korvaamiseksi tarvitaan monenlaisia ratkaisuja, joita tulee kehittää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa paikallisesti. Suomen tulee lisätä kansainvälistä ilmastorahoituksen tasoa

huomattavasti nykyisestä, sekä vaikuttaa siihen, että vuoden 2025 jälkeinen uusi kansainvälinen ilmatorahoitustavoite olisi nykyistä kunnianhimoisempi. Rahoituksen tulee olla uutta ja lisäistä suhteessa muuhun kehitysyhteistyörahoitukseen ja sen tulee ohjautua kaikkein köyhimpiin ja ilmastonmuutokselle haavoittuvimpiin maihin. Vähintään puolet ilmatorahoituksesta tulisi ohjata sopeutumistoimiin, jotka hyödyttäisivät ilmastonmuutoksen negatiivisille vaikutuksille kaikkein alttiimpia ryhmiä, ml luonnonvaroista riippuvaisia naisia, tyttöjä ja alkuperäiskansoja.

Suomen ilmastolain uudistuksen myötä ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmään tulisi sisällyttää lyhyen ja keskipitkän aikavälin määrälliset ja laadulliset tavoitteet kansainväliselle ilmatorahoitukselle. Kansainvälisen ilmatorahoituksen seurantajärjestelmää tulisi vahvistaa ja ilmatorahoituksen raportoinnin tulisi kytkeytyä osaksi Suomen keskeistä kansallista ilmatoraportointia (ml. ilmastovuosikertomus). Osana uutta suunnittelujärjestelmää ilmatorahoituksen vaikutuksia, myös ihmisoikeusnäkökulmasta, tulee arvioida pohjautuen parhaisiin kansainvälisiin käytäntöihin.

Ilmastonmuutos on uhka myös tulevaisuuden ruoantuotannolle, ja se vaikuttaa jo nyt ruokajärjestelmiin niin jopa eri puolilla EU:ta kuin erityisesti kehittyvissä maissa. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat maatalous ja köyhien maiden pienviljelijät. Ruokajärjestelmiä kehittämällä vaikutamme kokonaisvaltaisesti ruokaturvan edistämiseen ja lisäämme tasapuolisesti ihmisten hyvinvointia, unohtamatta luonnon monimuotoisuutta ja ilmastokestävyyttä. Jotta toiminta on kestävä, tarvitaan tutkimukseen pohjautuvaa tietoa sekä monen sektorin ja monien toimijoiden hedelmällistä yhteistyötä. Kokonaisvaltaisia (vesi-maa-metsä-energia) ratkaisuja luonnonvarojen kestäväälle käytölle tulee kehittää yhdessä paikallisten kanssa.

Energiasektorilla tulee varmistaa, että kaikilla mailla on mahdollisuus ilmastokestäviin ratkaisuihin. **Suomen tulee johdonmukaisesti siirtyä itse ja tukea muita maita fossiilisista energiamuodoista irtautumisessa,** kehittäen kestäviä ja kustannustehokkaita ratkaisuja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Kestävän uusiutuvan energian edistäminen sekä energiansäästön ja energiatehokkuuden tukeminen tulisi sisällyttää kaikkiin energialiitännäisiin hankkeisiin. Hankkeita ja projekteja, jotka perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin ei tule rahoittaa lainkaan.

Tiukan hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää päästövähennystoimien nopeuttamista ja metsien hiilinielujen vahvistamista. Suomen hiilineutraaliuden arviointiin sisällytetään kaikki päästöt ja nielut, mukaan lukien kulutuksen päästöt ja kansainvälinen liikenne. **Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n päästökauppajärjestelmän kehittämiseen siten, että päästöoikeuksien hinta nousee ja ohjaa tehokkaasti ja nopeasti päästöjen vähentämiseen.** Suomen ja EU:n yhteistyö kansainvälisten hiilimarkkinoiden kehittämiseksi noudattaa tiukkoja vastuuvollisuuksia sekä ympäristötavoitteita.

Suomi edistää kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa 1,5 asteen edellyttämiä tavoitteita ja toimia sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista kaikilla ulko- ja turvallisuuspolitiikan sektoreilla, mukaan lukien kauppa- ja kehityspolitiikassa. Suomen ulkopolitiikan kärkeä on sukupuolten tasa-arvon parantaminen, joten **Suomi edistää tasa-arvoa myös ilmastopolitiikassaan ja siihen liittyvässä kansainvälisessä yhteistyössään.**

SYKE on arvioinut suomalaisten hiilijalanjäljen olevan n. 33% nykyarvioita suurempi, jos huomioidaan Suomessa kulutettujen, Suomen maantieteellisten rajojen ulkopuolella tuotettujen tuotteiden valmistuksessa ja kuljetuksessa syntyneet päästöt. Toisin sanoen **jos suomalaisten kuluttamien tuotteiden päästöt koko tuotantoketjun varrelta huomioitaisiin päästölaskelmiin,**

Suomi on todella kaukana 2035-tavoitteensa saavuttamisesta.

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistäminen ei kosketa vain hallintoa, vaan yhteiskunnan kaikkia sektoreita, jotka tuleekin osallistaa laajalti mukaan. **Agenda 2030 viitekehyksessä kasvatus ja koulutus ovat keskeisiä keinoja edistää kestävää kehitystä.** Selonteossa on hyvin huomioitu myös se, että **globaalit kansalaistaidot ovat tulevaisuuden kansalaistaitoja, joita tarvitaan myös kaikessa elämässä ml. työelämässä.** Kestävän kehityksen edistäminen vaikuttaa osaltaan työelämän murrokseen ja siihen liittyviä oppimisen mahdollisuuksia on tärkeää tarjota myös aikuisväestölle. Ilman riittävää ja laadullista tietoa ja kannustusta emme saa kaikkia mukaan kestäväen kehityksen edistämiseen. Jotta saamme ekososiaalisen sivistyksen ja oppimisen läpileikkaavasti tapahtumaan koko Suomessa kaikki ikäluokat huomioiden, tarvitaan sen toteuttamiseksi **kansallinen kestäväen kehityksen tietojen ja taitojen strategia.**

Kestävän kehityksen yksi tärkeimpiä periaatteita on kumppanuuksien ja osallistumisen edistäminen. Jotta monimutkaiset haasteet saadaan ratkaistua, tarvitaan, eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja erilaisen osaamisen hyödyntämistä. Hallituksen tuleekin **kiinnittää erityistä huomiota eri tahojen, kansalaiset mukaan lukien, mahdollisuuksien lisäämiseen osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja linjausten ja lakien valmisteluun.**

Lisätietoja: Rilli Lappalainen, johtaja, kestävä kehitys (rilli.lappalainen@fingo.fi, puh. 050-5613456).